

بررسی نتایج ترمیم جراحی کوآرکتاسیون آئورت با روش فلاپ شریان ساب‌کلاوین چپ و سایر روشها در اطفال کمتر از ۱۴ سال در بیمارستان قلب شهید رجایی

بین سالهای ۱۳۷۳ تا نیمه اول ۱۳۸۳

چکیده

زمینه و هدف: کوآرکتاسیون آئورت از لحاظ شیوع، پنجمین بیماری مادرزادی قلب در اطفال می‌باشد و ۹-۵٪ ناهنجاری‌های مادرزادی قلب را تشکیل می‌دهد. در صورت عدم اصلاح با عمل جراحی، ۹۰٪ بیماران قبل از رسیدن به سن ۵۰ سالگی و ۵۰٪ قبل از سن ۱۰ سالگی فوت می‌کنند که اکثراً علت مرگ، نارسایی قلبی می‌باشد. هدف از این مطالعه بررسی میزان عود کوآرکتاسیون بعد از ترمیم جراحی و بررسی نتایج و عوارض روش ترمیم با فلاپ شریان ساب‌کلاوین چپ بود. روش بررسی: در این مطالعه گذشته‌نگر، تمام بیماران با سن کمتر از ۱۴ سال که در بین سالهای ۱۳۷۳ لغایت نیمه اول سال ۱۳۸۳ در بیمارستان قلب شهید رجایی تحت عمل جراحی ترمیم کوآرکتاسیون آئورت قرار گرفته بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. تعداد این بیماران ۱۸۸ نفر بود.

یافته‌ها: میانگین سنی بیماران، $5/4 \pm 4/2$ سال بود. ۱۳۶ بیمار، پسر (۷۲/۳٪) و ۵۲ بیمار، دختر (۲۷/۷٪) بودند. ۶۱ بیمار، کوآرکتاسیون ایزوله و ۱۲۷ بیمار (۶۷/۶٪)، PDA (Patent Ductus Arteriosus) داشتند. ناهنجاری‌های قلبی همراه به ترتیب شیوع عبارت بودند از: VSD (Ventricular Septal Defect) (۲۱/۸٪)، AS (Aortic stenosis) (۲۰٪)، دریچه آئورت دولتی (۱۵/۴٪)، MS (Mitral stenosis) (۶/۴٪)، کمپلکس شان (۴/۸٪) و ASD (Atrial septal Defect) (۳/۲٪). ۱۴۸ بیمار (۷۸٪)، دارای تنگی محدود (Discrete) بوده و ۴۰ مورد (۲۲٪)، تنگی طولانی (Long Segment) داشتند. روشهای ترمیم جراحی انجام شده به ترتیب شیوع عبارت بودند از: ترمیم با پیچ گورتکس و یا داکرون در ۱۱۱ بیمار (۵۹٪)، آناستوموز انتها به انتها در ۳۹ بیمار (۲۰/۷٪) و ترمیم با فلاپ شریان ساب‌کلاوین چپ در ۳۱ بیمار (۱۶/۵٪). در هیچ کدام از بیماران پاراپلاژی رخ نداد. بیماران به مدت ۱ تا ۱۲۶ ماه با میانگینی در حدود ۴۱/۶ ماه پیگیری شدند. ۵۴ بیمار (۲۹٪) در اکوی انجام شده بعد از عمل و در مدت پیگیری دارای گرادین حداکثر ($\text{Peak gradient} \geq 20 \text{ mmHg}$) بودند که در ۱۹ نفر از آنها (۱۰٪)، عود کوآرکتاسیون با آنژیوگرافی به اثبات رسید. این افراد با بالون آنژیوپلاستی (در ۹۵٪ موارد) تحت درمان قرار گرفته بودند. در بین روشهای ترمیمی انجام شده، بیشترین عود کوآرکتاسیون، در روش ترمیم با پیچ (Patch) (۱۲/۷٪) بود. در روش آناستوموز انتها به انتها میزان عود، ۱۰/۳٪ بوده و کمترین عود، در روش ترمیم با فلاپ شریان ساب‌کلاوین چپ (۳/۲٪) دیده شد. ضمناً در روش فلاپ ساب‌کلاوین، ایسکمی حاد یا گانگرن دست چپ وجود نداشت و همچنین در این روش اختلال عملکرد دست چپ در طول مدت پیگیری در هیچ بیماری مشاهده نشد. میزان عود در تنگی‌های طولانی نسبت به تنگی‌های محدود به طور قابل ملاحظه‌ای بیش‌تر بود (۳۰٪ در مقابل ۴/۷٪ با $P=0/001$). همچنین میزان عود در بیماران با سن کمتر از ۱ سال، کمتر از سنین بالاتر از ۱ سال و بالاتر از ۵ سال بود (۴٪ در مقابل ۱۵٪ و ۱۰٪).

نتیجه‌گیری: در مجموع می‌توان گفت که برخلاف عقاید قبلی، کوآرکتاسیون در اطفال حتی در سنین پایین و شیرخوارگی به محض تشخیص، باید ترمیم شود. این امر نه تنها موجب افزایش احتمال عود نمی‌شود بلکه احتمال بروز عوارضی مانند فشار خون بالا را بعد از عمل کاهش می‌دهد. ضمناً با توجه به عود و عوارض کمتر روش ترمیم با فلاپ شریان ساب‌کلاوین نسبت به روشهای دیگر، ترمیم جراحی به روش فلاپ شریان ساب‌کلاوین در سنین پایین بسیار مناسب می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: ۱- کوآرکتاسیون آئورت ۲- عود کوآرکتاسیون آئورت
۳- فلاپ شریان ساب‌کلاوین

تاریخ دریافت: ۸۴/۱/۱۵، تاریخ پذیرش: ۸۴/۴/۱۳

(I) استادیار و فوق تخصص جراحی قلب و عروق، بیمارستان قلب شهید رجایی، خیابان ولی عصر، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران، ایران (مؤلف مسؤول).

(II) استادیار و فوق تخصص جراحی قلب و عروق، بیمارستان قلب شهید رجایی، خیابان ولی عصر، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران، ایران.

(III) استادیار و فوق تخصص جراحی قلب و عروق، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تبریز، ایران.

مقدمه

کوآرکتاسیون آئورت به تنگی مادرزادی قسمت فوقانی آئورت نزولی نزدیک به محل مجرای شریانی، در حدی که موجب اختلاف فشار گردد، گفته می‌شود. این تنگی ناشی از برآمدگی لایه میانی آئورت به داخل لومن رگ می‌باشد.^(۱) تنگی ممکن است محدود (Discrete) یا بلند (Long Segment) باشد.

کوآرکتاسیون آئورت که ۹-۵٪ بیماری‌های مادرزادی قلب را تشکیل می‌دهد، از لحاظ شیوع، پنجمین بیماری مادرزادی قلب در اطفال می‌باشد.^(۲) آمار تحقیقات نشان می‌دهد که در صورت عدم اصلاح با عمل جراحی، ۹۰٪ بیماران قبل از رسیدن به سن ۵۰ سالگی فوت می‌کنند و نیمی از فوت‌شدگان قبل از سن ۱۰ سالگی و اکثراً به علت نارسایی قلبی فوت می‌کنند. ۲۵٪ فوت‌شدگان بین ۱۴ تا ۲۰ سال سن داشته و علت فوت آنها آندوکاردیت، خونریزی داخل مغزی و یا پارگی آئورت می‌باشد و ۲۵٪ بیماران نیز در سن ۲۰ تا ۵۰ سالگی به علت نارسایی قلبی، فشار خون بالا و بیماری‌های درجه‌ای فوت می‌کنند.^(۱)

تحقیقات نشان داده است که بقای متوسط این بیماران، بدون درمان، ۳۵ سال می‌باشد؛^(۳) لذا درمان زودهنگام این بیماران طول عمر آنها را افزایش می‌دهد. از عوارض زودرس بعد از ترمیم، پاراپلژی (فلج هر دو پا)، اختلال عملکرد دست چپ به دنبال روش ترمیم با فلاپ شریان ساب کلایین چپ و شیلوتوراکس می‌باشد. مهم‌ترین عوارض دیررس بعد از ترمیم شامل عود کوآرکتاسیون، تداوم کوآرکتاسیون آئورت، فشار خون بالا و رشد آنوریسمی آئورت می‌باشد. بروز این عوارض باعث کاهش طول عمر و کیفیت زندگی بیمار پس از ترمیم می‌شود. قسمتی از این عوارض به سن بیماران در هنگام ترمیم، روش ترمیم جراحی و نوع کوآرکتاسیون برمی‌گردد.

در مورد سن مناسب برای ترمیم اختلاف نظر وجود دارد به طوری که گزارشات ارائه شده از تحقیقات قبلی و همچنین بعضی مطالعات اخیر^(۳)، ترمیم جراحی در سنین پایین خصوصاً دوران شیرخوارگی را همراه با افزایش احتمال

عود کوآرکتاسیون می‌دانند ولی در برخی از مطالعات جدید نه تنها این مطلب تایید نشده بلکه ترمیم در سنین پایین را بهتر و همراه با کاهش عوارضی مانند افزایش فشار خون می‌دانند.^(۱ و ۲) همچنین در مورد روش مناسب ترمیم جراحی اختلاف نظر زیادی وجود دارد. عده‌ای روش ترمیم با فلاپ شریان ساب کلایین چپ را در سنین پایین خصوصاً در شیرخوارگی ارجح می‌دانند.^(۱ و ۲ و ۵)

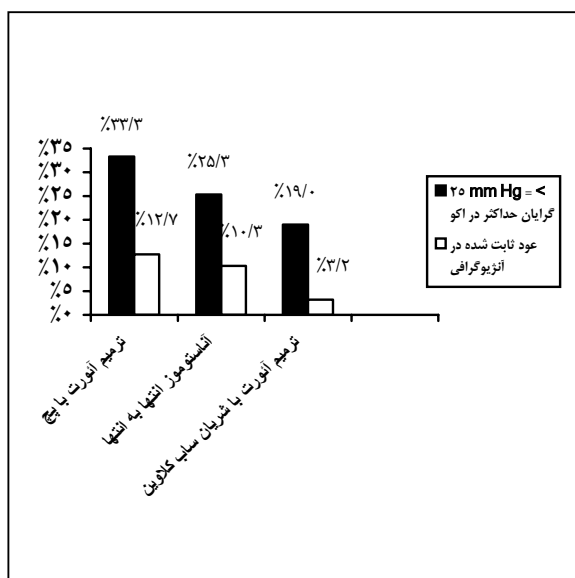
هدف از این مطالعه تعیین شیوع نسبی عوارض مهم از جمله خونریزی، عود کوآرکتاسیون آئورت، پاراپلژی، شیلوتوراکس و ... در روشهای مختلف ترمیم کوآرکتاسیون می‌باشد. همچنین در این مطالعه، عملکرد دست چپ به دنبال ترمیم کوآرکتاسیون آئورت به روش فلاپ شریان ساب کلایین مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعه رابطه بین عود بیماری پس از ترمیم با سن بیمار در زمان ترمیم و سایر فاکتورها نیز بررسی شده است.

روش بررسی

این مطالعه به صورت گذشته‌نگر بر روی تمام بیماران کمتر از ۱۴ سال مبتلا به کوآرکتاسیون آئورت که از سال ۱۳۷۳ لغایت نیمه اول ۱۳۸۳ در بیمارستان قلب شهید رجایی تحت عمل جراحی ترمیمی قرار گرفته‌اند، انجام شده است. از این مجموعه، بیمارانی که بعد از عمل، جهت پیگیری به درمانگاه مراجعه نکرده بودند و همچنین بیماران با قطع قوس آئورت از مطالعه حذف شدند.

اطلاعات مورد نظر شامل سن هنگام ترمیم، جنس، نوع کوآرکتاسیون، ناهنجاری‌های قلبی همراه، گرادیان حداکثر قبل و بعد از ترمیم، نوع روش ترمیم، عود کوآرکتاسیون برحسب نوع جراحی، خونریزی، شیلوتوراکس، پاراپلژی، عملکرد دست چپ، مدت پیگیری، مرگ و میر، نوع مداخله درمانی بعد از عود و میزان موفقیت درمانی در موارد عود، از پرونده بیماران استخراج گردید و مورد آنالیز آماری قرار گرفت. عود کوآرکتاسیون به صورت گرادیان حداکثر سیستول در هنگام استراحت بزرگ‌تر یا مساوی ۲۵ میلیمتر جیوه ($PG \geq 25 \text{ mmHG}$) تعریف شده است.

گردید. در ۱۸ مورد (۹۵٪)، بالون آنژیوپلاستی با میزان موفقیت ۶۱٪ بکار گرفته شد و تنها ۱ بیمار تحت عمل جراحی مجدد قرار گرفت. فاصله زمانی تشخیص عود از زمان جراحی از ۰/۵ تا ۸ سال (با میانگین ۳/۵ سال) متفاوت بوده است. از ۱۱۱ بیماری که با روش ترمیم با پیچ گورتکس یا داکرون جراحی شده بودند، در طول مدت پیگیری در اکوکاردیوگرافی انجام شده بعد از عمل، در ۳۷ بیمار (۳۳/۳٪)، PG بزرگ‌تر یا مساوی ۲۵ میلیمتر جیوه مشاهده شد. از این افراد، آنژیوگرافی بعمل آمد که تنها در ۱۴ مورد (۱۲/۷٪)، عود کوآرکتاسیون ثابت شده وجود داشت. از ۳۹ بیماری که با روش آناستوموز انتها به انتها تحت ترمیم قرار گرفته بودند، در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل در ۱۰ بیمار (۲۵/۳٪)، PG بزرگ‌تر یا مساوی ۲۵ میلیمتر جیوه مشاهده گردید، که از این تعداد، ۴ مورد (۱۰/۳٪) در آنژیوگرافی عود ثابت شده داشتند. از ۳۱ بیماری که با روش فلاپ شریان ساب‌کلاوین تحت ترمیم قرار گرفته بودند، در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل در ۶ بیمار (۱۹٪)، PG بزرگ‌تر یا مساوی ۲۵ میلیمتر جیوه مشاهده شد که از این تعداد تنها ۱ مورد (۳/۲٪)، عود ثابت شده توسط آنژیوگرافی داشت. این نتایج در نمودار شماره ۱ قابل مشاهده می‌باشد.

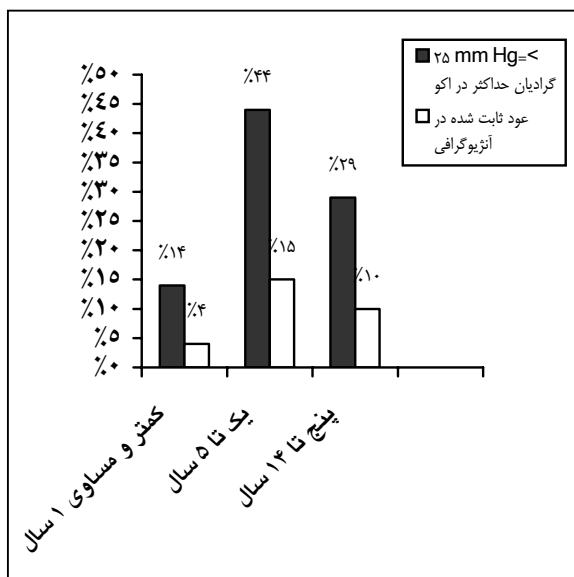
نمودار شماره ۱- شیوع نسبی عود کوآرکتاسیون آئورت در روشهای مختلف جراحی در بیماران ترمیم شده در بیمارستان قلب شهید رجایی بین سالهای ۱۳۷۳ و نیمه اول ۱۳۸۳

تشخیص بیماری در تمام بیماران به کمک اکوکاردیوگرافی و آنژیوگرافی (هر دو با هم) صورت گرفت و بعد از عمل جراحی ترمیم نیز، تمام بیماران در هنگام ترخیص و در مدت پیگیری، اکوکاردیوگرافی شدند و در صورت شک به عود، آنژیوگرافی نیز از بیماران بعمل آمد. در آنالیز تحلیلی از تستهای T و Chi-square استفاده شد و مقادیر P کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این مطالعه به صورت گذشته‌نگر، نتایج ترمیم جراحی کوآرکتاسیون آئورت در ۱۸۸ کودک کمتر از ۱۴ سال که بین سالهای ۱۳۷۳ و نیمه اول ۱۳۸۳ در بیمارستان قلب شهید رجایی تحت عمل جراحی قرار گرفته بودند، بررسی شد. میانگین سنی این کودکان، $5/4 \pm 4/2$ سال بود. از ۱۸ بیمار، ۱۳۶ نفر، پسر (۷۲/۳٪) و ۵۲ نفر، دختر (۲۷/۷٪) بودند. ۱۲۷ نفر (۶۷/۷٪)، PDA داشتند. ناهنجاری‌های قلبی همراه (غیر از PDA) در ۵۰٪ آنها مشاهده شد. این ناهنجاری‌ها به ترتیب شیوع شامل VSD (۲۱/۸٪)، AS (۲۰٪)، دریچه آئورت دولتی (۱۵/۴٪)، کمپلکس شان (۴/۸٪)، MS (۶/۴٪)، ASD (۳/۲٪) و قوس هیپوپلاستیک (۱/۱٪) و ضایعات پیچیده دیگر (۲/۱٪) بودند. ۱۴۸ بیمار (۷۸٪)، تنگی محدود (Discrete) و ۴۰ بیمار (۲۲٪)، تنگی طولانی (Long Segment) داشتند.

روشهای ترمیم جراحی انجام شده به ترتیب عبارت بودند از: ترمیم آئورت با پیچ در ۱۱۱ بیمار (۵۹٪)، برداشتن کوآرکتاسیون و آناستوموز انتها به انتها در ۳۹ بیمار (۲۰/۷٪)، ترمیم با فلاپ شریان ساب‌کلاوین چپ در ۳۱ بیمار (۱۶/۵٪)، برداشتن کوآرکتاسیون و قرار دادن لوله بین آن در ۲ مورد (۱/۱٪)، By Pass Tube Graft در ۵ مورد (۲/۷٪). بیماران به مدت ۱ تا ۱۲۶ ماه با متوسط ۴۱/۶ ماه، پیگیری شدند. در مدت زمان پیگیری با اکوکاردیوگرافی‌های انجام شده، در ۵۴ بیمار (۲۹٪)، عود کوآرکتاسیون با PG بزرگ‌تر یا مساوی ۲۵ میلیمتر جیوه مشاهده شد و از این تعداد، در ۱۹ بیمار (۱۰٪)، عود کوآرکتاسیون با آنژیوگرافی اثبات

نمودار شماره ۲- شیوع نسبی عود در گروه‌های سنی مختلف در بیماران کوآرکتاسیون آئورت جراحی شده در بیمارستان قلب شهید رجایی بین سالهای ۱۳۷۳ و نیمه اول ۱۳۸۳

از ۱۴۸ بیمار با تنگی محدود (Discrete)، در ۷ بیمار (۴/۷٪) عود مشاهده شد و از ۴۰ بیمار با تنگی طولانی (Long segment)، ۱۲ بیمار (۳۰٪) دچار عود ثابت شده با آنژیوگرافی شده بودند. این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار بود ($P=0/001$) (جدول شماره ۱).

در این تحقیق ارتباط ناهنجاری‌های قلبی همراه با عود کوآرکتاسیون آئورت پس از عمل ترمیم بررسی گردید، از ۱۲۷ (۶۷/۶٪) بیماری که PDA همراه داشته‌اند، در ۳۰ بیمار در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل، PG بزرگتر یا مساوی ۲۵ میلی‌متر جیوه مشاهده گردید و از این تعداد، عود بیماری در ۸ بیمار (۶/۲٪)، با آنژیوگرافی به اثبات رسید.

از ۶۱ بیمار بدون PDA (۳۲/۴٪)، در ۲۴ بیمار (۳۹/۳٪) در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل، PG بزرگتر یا مساوی ۲۵ میلی‌متر جیوه مشاهده گردید که از این تعداد، عود بیماری در ۱۱ مورد (۱۸٪) با آنژیوگرافی اثبات شد.

با توجه به مفاهیم آماری، اختلاف این ۲ گروه در میزان عود، معنی‌دار بود ($P=0/03$ و $P=0/014$). جدول شماره ۲

۴ مورد خونریزی (۲/۱٪) و ۱ مورد شیلوتوراکی (۰/۵٪) بعد از عمل وجود داشت. هیچ بیماری بعد از عمل دچار پاراپلژی نشده بود. آندوکاردیت، آنوریسم و CVA (Cerebro Vascular Accident) نیز در پیگیری مشاهده نشد. ۵ مورد (۲/۶٪) مرگ بعد از عمل رخ داده بود که ۴ مورد طی ۳۰ روز اول (مرگ زودرس) بودند. علت مرگ زودرس ۳ بیمار، نارسایی قلبی (۷۵٪) بوده است. ایسکمی حاد یا گانگرن دست چپ و یا اختلال عملکرد دست چپ در ترمیم‌های صورت گرفته به روش فلاپ شریان ساب کلایین رخ نداده بود.

برای بررسی ارتباط سن هنگام ترمیم با عود بیماری، بیماران به ۲ گروه (گروه اول: کوچکتر از ۱ سال، گروه دوم: بین ۱ تا ۵ سال، گروه سوم: بزرگتر از ۵ سال و کوچکتر یا مساوی ۱۴ سال) تقسیم شدند.

در گروه اول در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل در ۱۴٪ از موارد، PG بیش‌تر یا مساوی ۲۵ میلی‌متر جیوه مشاهده گردید که از این تعداد، ۴٪ عود ثابت شده با آنژیوگرافی داشتند.

در گروه دوم، در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل در ۴۴٪ از بیماران، PG بزرگتر یا مساوی ۲۵ میلی‌متر جیوه مشاهده گردید که از این تعداد، ۱۵٪ عود ثابت شده با آنژیوگرافی داشتند.

در گروه سوم، در اکوکاردیوگرافی بعد از عمل در ۲۹٪ از بیماران، PG بزرگتر یا مساوی ۲۵ میلی‌متر جیوه مشاهده شد که از این تعداد، ۱۰٪ عود ثابت شده توسط آنژیوگرافی داشتند.

با این‌که این ۳ گروه بیمار از نظر تستهای آماری اختلاف معنی‌داری در میزان عود نداشتند ولی از نظر نتایج کمترین میزان عود در گروه سنی کمتر از ۱ سال رخ داده بود (۴٪ در مقابل ۱۵٪ و ۱۰٪). نمودار شماره ۲ ارتباط سن هنگام ترمیم با عود بیماری و نتایج بدست آمده در این تحقیق را نشان می‌دهد.

نتایج این تحقیق را نشان می‌دهد. بقیه ناهنجاری‌های قلبی در مطالعه جهانگیری و همکارانش^(۲) میزان عود با روش فلاپ شریان ساب‌کلاوین، ۶٪ بوده است. این مقدار در مطالعه Uchytıl، ۳/۸٪^(۳) و در مطالعه Kenton، ۱۱٪^(۴) ارتباط معنی‌داری نداشتند.

جدول شماره ۱- رابطه بین نوع کوآرکتاسیون آئورت و میزان عود آن در بیماران جراحی شده در بیمارستان قلب شهید رجایی

بین سالهای ۱۳۷۳ و نیمه اول ۱۳۸۳

نوع کوآرکتاسیون	میزان عود	گرادیان حداکثر در اکوکاردیوگرافی (PG≥۲۰mmHG)	عود ثابت شده در آنژیوگرافی
تنگی محدود (Discrete) ۱۴۸ بیمار (۷۸٪)	۳۲ بیمار (۲۱/۶٪)	۷ بیمار (۴/۷٪)	
تنگی طولانی (Long Segment) ۴۰ بیمار (۲۲٪)	۲۲ بیمار (۵۵٪)	۱۲ بیمار (۳۰٪)	
PValue	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	

جدول شماره ۲- رابطه همراهی PDA با میزان عود کوآرکتاسیون آئورت در بیماران جراحی شده در بیمارستان قلب شهید رجایی

بین سالهای ۱۳۷۳ و نیمه اول ۱۳۸۳

همراهی PDA	میزان عود	گرادیان حداکثر در اکوکاردیوگرافی (PG≥۲۰mmHG)	عود ثابت شده در آنژیوگرافی
همراه با PDA ۱۲۷ بیمار (۶۷/۶٪)	۳۰ بیمار (۲۳/۶٪)	۸ بیمار (۶/۲٪)	
بدون PDA ۶۱ بیمار (۳۲/۴٪)	۲۴ بیمار (۳۹/۳٪)	۱۱ بیمار (۱۸٪)	
PValue	۰/۰۳۰	۰/۰۱۴	

بحث

ذکر شده است. میزان عود در روش ترمیم با پیچ در مطالعه Kenton، ۲۷٪ و در مطالعه Ronald^(۵)، ۲۵٪ بوده است.

میزان عود با روش آناستوموز انتها به انتها در مطالعه Uchytıl^(۳)، ۴/۲٪ و در مطالعه Kenton^(۴)، ۲۳٪ و در مطالعه Ronald^(۵)، ۱۶٪ بوده است. با بررسی تمام این تحقیقات می‌توان نتیجه گرفت که در اکثر مطالعات، میزان عود در روش ترمیم با پیچ، بیش از سایر روشها بوده است.

در مطالعه حاضر نیز بیشترین میزان عود در این گروه مشاهده شد و کمترین میزان عود در این مطالعه مربوط به روش ترمیم با فلاپ شریان ساب‌کلاوین چپ بود (۳/۲٪).

با توجه به طول مدت زمان پیگیری (۱ تا ۱۲۶ ماه) ایسکمی حاد، گانگرن دست چپ و یا اختلال عملکرد دست چپ در این مدت مشاهده نشد. در حالی که در منبع

در این مطالعه نسبت پسر به دختر در بیماران، ۲/۶ بوده است. در سایر مطالعات^(۳-۶) نیز تعداد پسران، ۲ تا ۳ برابر دختران بوده است. روشهای جراحی ترمیم کوآرکتاسیون آئورت در این مطالعه به ترتیب شیوع شامل ترمیم با پیچ گورتکس یا داکرون (۵۹٪)، آناستوموز انتها به انتها (۲۰/۷٪) و ترمیم به روش فلاپ شریان ساب‌کلاوین (۱۶/۵٪) بود. شیوع نسبی عود اثبات شده با آنژیوگرافی در همه روشها، ۱۰٪ بوده است. میزان عود کلی در مطالعه Uchytıl و همکارانش^(۳)، ۷/۶٪ و در مطالعه Kenton و همکارانش^(۴)، ۱۶/۴٪ بوده است، در سایر مطالعات میزان عود از ۵٪ تا ۲۴٪ ذکر شده است.^(۲، ۷، ۸) در این مطالعه بیشترین میزان عود ثابت شده با آنژیوگرافی به ترتیب در روش ترمیم با پیچ (۱۲/۷٪) و روش آناستوموز انتها به انتها (۱۰/۳٪) بود و کمترین میزان عود (۲/۲٪) مربوط به روش فلاپ شریان ساب‌کلاوین بوده است (نمودار شماره ۱).

در این مطالعه میزان شیوع عود بیماری با نوع تنگی ارتباط معنی‌دار داشت ($P=0/001$)، به این صورت که در تنگی‌های بلند، میزان عود، ۳۰٪ در تنگی‌های محدود، ۴/۷٪ بوده است، این موضوع در مطالعات دیگر قید نشده است (جدول شماره ۱).

در مجموع می‌توان گفت که بر خلاف عقاید قبلی، ترمیم زودرس کوآرکتاسیون آئورت در اطفال (به محض تشخیص) حتی در زمان شیرخوارگی به نفع بیمار می‌باشد به طوری که نه تنها میزان عود افزایش پیدا نمی‌کند بلکه با کم کردن عوارض، بقاء را طولانی‌تر می‌کند.

در بین روشهای مختلف ترمیم، فلاپ شریان ساب کلاوین روش بسیار مناسبی خصوصاً در سنین پایین‌تر می‌باشد.

منابع

1- Kirk Lin Barratt. Cardiac Surgery. 3rd ed. USA: Churchill Livingstone: 2003. p. 1315-1377.

2- Jahangiri M, Elliot A, David Z urakowski, Michael L, Rigby, Andrew N, et al. Subclavian flap Angioplasty: Dose the arch look after itself: J of thoracic & cardiovascular surgery 2000; 120(2): 224-229.

3- Uchtyl B, Cerny J, Nicovsky J, Bednarik M, Bedanova H, Necas J, et al. Surgery for coarctation of the Aorta: Long-Term post-operative results. scripta Medica BRNO 2003; 76(6): 347-356.

4- Kenton J, Marc Gillinov A, Mark red mond J, Peter S, Jean S, Timothy J, et al. Repair of coarctation of the Aorta in neonates and infants, A thirty-year Experience. Ann thorac surge 1995; 59: 33-41.

5- Adnan cobanoglu, Ganeshkrishnan K, Thyagarajan, Jeri L, Dobb. Surgery for coarctation of the aorta in infants younger than 3 months: end-to-end repair versus subclavian flap angioplasty: is either operation better? Euro J Cardiothorac surg 1998; 14: 19-26.

6- Omeje IC, Valenti Kova M, Kostolny M, Sagat M, Nosal M, Siman J, et al. Improved patient survival following surgery for coarctation of the aorta. Bratisl lek listy 2003; 104(2): 73-77.

7- Ronal J, Walhout, Jaco C, Lekkerkerkel, Gordon H, Francois J, et al. Comparison of polytetra fluoro ethylene

شماره ۱، احتمال ایسکمی حاد و گانگرن به دنبال این روش، ۱٪ ذکر شده است. با توجه به پایین بودن میزان عود و کم بودن عارضه آن، روش ترمیم با فلاپ شریان ساب کلاوین، روش مناسبی جهت ترمیم کوآرکتاسیون در سنین پایین می‌باشد. بدون شک تکنیک جراحی در عود یا تداوم کوآرکتاسیون نقش دارد.^(۱)

برای مثال برداشتن ناکافی تنگی در روش آناستوموز انتها به انتها و کشش بیش از حد دو سر آناستوموز، برداشتن ناکافی برجستگی انتیما و درست بکار نبردن پیچ و فلاپ شریان ساب کلاوین از علل عود بیماری می‌باشند.^(۱)

در بررسی‌های انجام شده برای تعیین ارتباط سن بیمار در هنگام عمل ترمیم و میزان عود بیماری پس از ترمیم مشاهده شده است که کمترین میزان عود در بیماران کمتر از ۱ سال بوده است (۴٪ در مقابل ۱۵٪ و ۱۰٪).

Uchtyl^(۳) پایین بودن سن هنگام ترمیم خصوصاً سن شیرخوارگی را همراه با احتمال بیش‌تر عود ذکر کرده است.

در نتایج مطالعات دیگر ذکر شده است که هر چه سن کودک در موقع ترمیم پایین‌تر باشد (خصوصاً چند ماه اول زندگی)، میزان عود بیش‌تر خواهد بود.

مطالعات اخیر^{(۱) (۲)} این مسأله را رد می‌کنند و به تاخیر انداختن عمل جراحی را نه تنها عامل کاهش میزان عود نمی‌دانند بلکه نشان می‌دهند که این تاخیر احتمال بقای طولانی مدت و طبیعی شدن فشار خون بعد از عمل را کاهش می‌دهد.

نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر مشاهده شد که از نظر آماری، سن زمان ترمیم با میزان عود بیماری رابطه معنی‌دار نداشت، با این وجود شیوع نسبی عود در سن شیرخوارگی کمتر از سنین بالاتر بود.

patch aortoplasty and end-to-end anastomosis for coarctation of the aorta. J thorac cardiovasc surg 2003; 126: 521-528.

8- Carl L, Karry Paape, Vincent R, Thomas J. Constantine movroudis. Coarctation of the aorta Repair with polytetra fluoroethylene patch Aortoplasty. Circulation 1995; 92: 132-136.

